

Vægt, blev brudt, nu ikke længer bebreides mig, idetmindste ikke af Mange af dem, der dengang meest bebreidede mig det, saa giver dette mig ikke blot Mod til, men det paalægger mig endogsaa en vis Forpligtelse til heller ikke nu at tilbageholde min Mening i denne Sag, men at udtale den aabent, om jeg endogsaa derved atter kommer til at træde op imod dem, som jeg langt hellere vilde samstemme med. — Der er iøvrigt allerede blevet ytret Saameget i denne Sag, ogsaa fra et politisk Standpunkt, at jeg befindet mig i en vis Forlegenhed med, hvis Ytringer jeg snarest skal henholde mig til, enten billigende eller misbilligende. Jeg skal imidlertid begynde med at optage nogle Ord, som den høitagtede Krigsminister udtalte i Begyndelsen af dette Møde, og jeg skal gjøre dette saameget mere, som jeg i saa Henseende er ganske enig med ham. Han sagde, at man, med al Uagtelse for det franke Lighedsprincip, dog maatte tage Hensyn til, hvorledes ethvert Land havde sin eiendommelige Maade at opfatte og udvikle dette som alle andre Principer paa. Han meente derhos, at den foreslaaede Hærorbning eller Hærplan netop stod i Samklang med Lighedsprincipet, saaledes, som dette igjennem 200 Aar havde udbannet sig hos os. Jeg maa tilstaae, at ligesaa enig, som jeg er med ham i hans første Udtalelse — thi ogsaa jeg er af den Overbevisning, at man ikke kan omplante en Institution uden at tage Hensyn til den Forbund, hvori den skal indsættes og styde nye Rødder —, ligesaa uenig er jeg med ham i hans Udtalelse om, at den Maade, hvorpaa Hærplanen gaar ud paa at skabe Lighed, skulde være i Samklang med vor tohundreedaarige Udvikling. Jeg kunde næsten sige, at vor Uenighed paa dette Punkt er begrundet i, at jeg slet ikke fatter den historiske Betragtning, som har ledet ham til dette hans Udsagn. Jeg skal ikke indlade mig paa Enkeltheder med Hensyn til Lighedsprincipets Udvikling hos os, men jeg skal kun gjøre opmærksom paa det Betydende i, at man i et Land, hvor man allerede i Begyndelsen af dette Aarhundrede løste visse Baand, som thynge paa Næringsstanden, og sagde til Enhver: „Ernær Dig — vistnok indenfor visse Grændser —, som Du kan, uden at der foreskrives en vis bestemt

Maade, hvorpaa Du skal staffe Dig, de Kundskaber, der ere nødvendige, for at Du kan aflægge den befalede Prøve paa Duellighed,“ at man nu 60 Aar efter siger: „Naar Du vil være Officeer i et vist Vaaben, kan Du ikke blive det, undtagen Du igjennem en Række af Skoler, som staae i indbyrdes Forbindelse med hinanden, har opnaaet en vis Dygtighed, som Du ikke faaer Lov til at godtgjøre paa nogen som helst anden Maade“. Den næstsidste ærede Taler (Madvig) har imidlertid allerede med Hensyn til Underviisningsvæsenets — jeg tillader mig at kalde det — Betydning i den foreslaaede Hærplan, og den nye Anvendelse, der deri er gjort af Lighedsprincipet med Hensyn til Dannelsens Meddelelse, talt saa mange og syndige Ord, og saa klart viist det Paasæbende i mange af Bestemmelserne derom og det med hele vor Udvikling Modstridende i disse Bestemmelser, at jeg ikke videre skal opholde mig derved; jeg har kun villet nævne dette som en Enkelthed. Hvad jeg derimod ganske i Almindelighed vil gjøre opmærksom paa, det er, at man dog ikke skal sammenblende Lighedsprincipet med dets Slegfredsøfter, Misundelsens System. Det er dette, der i vor Udvikling har affødt mange Ulykker; det er det, som har neblagt mange Spirer, hvilke det har været vanskeligt, jeg vil ikke sige at udrydde — thi de ere ikke udryddede —, men at holde indenfor visse Grændser, saa at deres Vægt ikke skulde gaae, hvad der fortjente og hvad der var værdigt til en rolig Fremvæxt og Udvikling. Det er dette Misundelsens System, der — efter hvad en æret Taler (Ploug) iformiddags bemærkede — ogsaa har blandet sig ind i flere af Bestemmelserne i den her foreliggende Hærplan, og hvis gresle Følger man i flere Retninger har paavist i den. Jeg tillader mig at gaae endnu et Skridt videre; jeg troer, at, naar jeg ikke kan finde mig i den Bestemmelse i Hærplanen, at ingen Stilling eller Ruinmerbhtning kan finde Sted i Fredstid, da er det, fordi jeg ikke deri kan erkjende det sande Lighedsprincipets ægte Affødning. Efter min Opfattelse vækker jeg mellem to Anstuelser, om det nemlig enten er denne falske Affødning af Lighedsprincipet, der er Skyld i, at man nu træer, at alle vaabenhygtige Mænd bør